

सेमेस्टर - 1

पेपर क्रमांक	पेपरचे नंबर	विद्यार्थी काय शिकतात?
* पेपर-1	अभिजात शास्त्रीय सिद्धांत	समाजशास्त्रातील पाश्चात्यात्म्य सामाजिक विचारवंत यांचे शास्त्रीय सिंधात तसेच भारतातील सामाजिक विचारवंत यांचे सामाजिक दृष्टिकोण यासंबंधाने विद्यार्थी समाजातील घडामोळीचे शास्त्रीय पद्धतीने अवलोकन करण्यास शिकतात. प्रत्येक गोष्ट ही समजून घेण्याचा प्रयत्न करतात. यामुळे समाजातील प्रचलीत गोष्टी का अस्तीत्वात आल्या. वास्तविक ज्ञान प्राप्त झाल्याबरोबर खुरचट प्रथा परंपरा बंद होवून तर्कनिष्ठ समाज कसा उदयास येतो हे शिकण्यास मदत होते.
* पेपर - 2 -	सामाजिक संशोधन पद्धती	समाजशास्त्रातील अद्यावत ज्ञान प्राप्त करण्यासाठी अध्ययन करण्यासाठी, समाजातील घडामोळी समजून घेण्यासाठी वस्तुनिष्ठ ज्ञान प्राप्तीसाठी काही सामाजिक संशोधनाच्या पद्धती आहेत. त्या सामाजिक संशोधनाच्या पद्धती विद्यार्थी समजून घेतात. संशोधन पद्धतीचा कसा वापर करायचा याबाबत तंत्र विद्यार्थी आत्मसात करतात. सामाजिक संशोधनासाठी सक्षम होतात.
* पेपर -3-	भारतातील ग्रामीण समाजशास्त्र	भारतातील ग्रामिण समुदाय कसा आहे. त्यांची संस्कृती, प्रथा, परंपरा जीवन जगण्याची पद्धती, व्यवसाय आदी बाबत विद्यार्थी शिकतात. ग्रामिण संस्कृती ही नागरी समुदायापेक्षा भिन्न कशी? ग्रामिण समाजशास्त्रातून विद्यार्थ्यांना ग्रामिण जीवनाविषयी सखोल माहिती प्राप्त होते. भारत हा ग्रामिण वस्तीचा देश आहे. त्यामुळे ग्रामिण समुदाय समजून ग्रामिण विकास करण्यासाठी ग्रामिण समाजशास्त्राचे महत्व अनन्यसाधारण आहे ज्यांचे अध्ययन विद्यार्थी करतात.
* पेपर - 4 -	भारतातील सामाजिक चळवळी	विद्यार्थ्यांना भारतातील सामाजिक चळवळी याबाबत माहिती मिळते. ज्यामुळे समाजातील सामाजिक परीवर्तन, समाजातील एखादी समस्या किंवा आपल्याला उचित वाटते तशी समाजाची घडी बसविण्याकरीता सामाजिक चळवळी कशा महत्वाच्या आहेत याबाबत विद्यार्थी समजून घेतात. समाजातील घटनांकडे पाहण्याचा विद्यार्थ्यांचा दृष्टिकोण वेगळा बनतो. ती चिकित्सक दृष्टिकोनातून समाज सुधारणेच्या दृष्टिकोणातून एखादया घटणांकडे बघत असतात.

सेमेस्टर - 2

पेपर क्रमांक	पेपरचे नांव	विद्यार्थी काय शिकतात?
* पेपर-1	भारतीय समाजशास्त्रातील सैद्धांतिक दृष्टीकोन	भारतातील सामाजिक विचारवंत यांचे सामाजिक दृष्टिकोण यासंबंधाने विद्यार्थी समाजातील घडामोळीचे शास्त्रीय पद्धतीने अवलोकन करण्यास शिकतात. प्रत्येक गोष्ट ही समजून घेण्याचा प्रयत्न करतात. यामुळे समाजातील प्रचलीत गोष्टी का अस्तीत्वात आल्या. वास्तविक ज्ञान प्राप्त झाल्याबरोबर खुरचट प्रथा परंपरा बंद होवून तर्कनिष्ठ समाज कसा उदयास येतो हे शिकण्यास मदत होते.
* पेपर - 2 -	सामाजिक संशोधन पद्धती	समाजशास्त्रातील अद्यावत ज्ञान प्राप्त करण्यासाठी अध्ययन करण्यासाठी, समाजातील घडामोळी समजून घेण्यासाठी वस्तुनिष्ठ ज्ञान प्राप्तीसाठी काही सामाजिक संशोधनाच्या पद्धती आहेत. त्या सामाजिक संशोधनाच्या पद्धती विद्यार्थी समजून घेतात. संशोधन पद्धतीचा कसा वापर करायचा याबाबत तंत्र विद्यार्थी आत्मसात करतात. सामाजिक संशोधनासाठी सक्षम होतात.
* पेपर -3-	भारतातील नागरी समाजशास्त्र	भारतातील नागरी समुदाय कसा आहे. त्यांची संस्कृती, प्रथा, परंपरा जीवन जगण्याची पद्धती, व्यवसाय आदी बाबत विद्यार्थी शिकतात. नागरी संस्कृती ही ग्रामिण समुदायापेक्षा भिन्न कशी? नागरी समाजशास्त्रातून विद्यार्थ्यांना नागरी जीवनाविषयी सखोल माहिती प्राप्त होते. नागरी समुदाय समजून नागरी समस्या सोडविण्यासाठी नागरी भागाचा विकास करण्यासाठी नागरी समाजशास्त्राचे महत्व अनन्यसाधारण आहे ज्यांचे अध्ययन विद्यार्थी करतात.
* पेपर - 4 -	आप्तसंबंध, विवाह आणि कुटुंबाचे समाजशास्त्र	भारतातील आत्पसंबंध, विवाह आणि कुटुंबव्यवस्था व्यवस्था कशा स्वरूपाची आहे हे विद्यार्थी शिकतात. सदर संकल्पना या कशा उदयास आल्या व त्यांचा विकास कसं कसा होत गेला व त्याचे बदलते स्वरूप कसे आहे. याबाबत विद्यार्थी ज्ञान आत्मसात करतात. भारतातीय समाजातील आत्पसंबंध, विवाह आणि कुटुंबव्यवस्था महत्वाच्या कशा आहेत. याची जाणीव विद्यार्थ्यांना होते.

सेमेस्टर - 3

पेपर क्रमांक	पेपरचे नांव	विद्यार्थी काय शिकतात?
* पेपर-1	समाजशास्त्रातील सैद्धांतिक दृष्टीकोन-१	समाजशास्त्रातील पाश्चात्यात्मा सामाजिक विचारवंत यांचे शास्त्रीय सिंधात तसेच भारतातील सामाजिक विचारवंत यांचे सामाजिक दृष्टिकोण यासंबंधाने विद्यार्थी समाजातील घडामोडीचे शास्त्रीय पद्धतीने अवलोकन करण्यास शिकतात. विविध विचारवंताचे विविध प्रकारचे सैद्धांतिक दृष्टिकोण जाणण्याचे प्रयत्न करतात. प्रत्येक गोष्ट ही समजून घेण्याचा प्रयत्न करतात. यामुळे समाजातील प्रचलीत गोष्टी का अस्तीत्वात आल्या. वास्तविक ज्ञान प्राप्त झाल्याबरोबर खुरचट प्रथा परंपरा बंद होवून तर्कनिष्ठ समाज कसा उदयास येतो हे शिकण्यास मदत होते.
* पेपर - 2 -	सामाजिक परिवर्तन आणि विकास-१	समाजात सातत्याने परीवर्तन, बदल व विकास होत असते. सामाजिक परीवर्तन म्हणजे काय? विकास कशाला म्हणतात? याबाबत विद्यार्थ्यांना ज्ञान प्राप्त होते. सामाजिक परीवर्तन व समाजाचा विकास कसं कसा होत जातो त्याची कारणे व आवश्यकता याबाबत विद्यार्थी जाणून घेतात.
* पेपर -3-	भारतीय उद्योगाचे समाजशास्त्र-१	भारतीय समाज हा विविधतेने नटलेला समाज आहे. भारतामध्ये पाश्चात्यात्मीकरणामुळे विविध उदयोग उदयास आले आहे. त्यामुळे उदयोगधंदयामुळे या व्यवसायाशी निगढीत आलेला समाज कसा आहे. त्यांच्या समस्या काय? याबाबत विद्यार्थी ज्ञान प्राप्त करतात. ज्या उदयोगाशी व्यवसायाशी ज्या समुदायाचा संबंध आला तो समुदाय इतर समुदायापेक्षा भिन्न कसा होत जातो. त्यांच्या समस्या व त्यावरील उपाययोजना कशा वेगळ्या योजाव्यात याबाबत विद्यार्थी शिकतात.
* पेपर - 4 -	राजकीय समाजशास्त्र-१	भारतातील राजकीय समाजशास्त्राचे स्वरूप, अभ्यास पद्धती, राजकीय समाजशास्त्राचा विकास दृष्टिकोण याबाबत विद्यार्थी ज्ञान प्राप्त करतात. राजकीय संस्कृती व राजकीय शक्तीचे विविध सिद्धांत समजून घेतात. ज्यामुळे सामाजिक राजकीयदृष्ट्या विद्यार्थी सक्षम होण्यासाठी प्रवृत्त होतात.

सेमेस्टर - 4

पेपर क्रमांक	पेपरचे नांव	विद्यार्थी काय शिकतात?
* पेपर-1	समाजशास्त्रातील सैद्धांतिक दृष्टीकोन-2	समाजशास्त्रातील पाश्चात्यात्मा सामाजिक विचारवंत यांचे शास्त्रीय सिंधात तसेच भारतातील सामाजिक विचारवंत यांचे सामाजिक दृष्टिकोण यासंबंधाने विद्यार्थी समाजातील घडामोडीचे शास्त्रीय पद्धतीने अवलोकन करण्यास शिकतात. विविध विचारवंताचे विविध प्रकारचे सैद्धांतिक दृष्टिकोण जाणण्याचे प्रयत्न करतात. प्रत्येक गोष्ट ही समजून घेण्याचा प्रयत्न करतात. यामुळे समाजातील प्रचलीत गोष्टी का अस्तीत्वात आल्या. वास्तविक ज्ञान प्राप्त झाल्याबरोबर खुरचट प्रथा परंपरा बंद होवून तर्कनिष्ठ समाज कसा उदयास येतो हे शिकण्यास मदत होते.
* पेपर - 2 -	सामाजिक परिवर्तन आणि विकास-2	समाजात सातत्याने परीवर्तन, बदल व विकास होत असते. सामाजिक परीवर्तन म्हणजे काय? विकास कशाला म्हणतात? याबाबत विद्यार्थ्यांना ज्ञान प्राप्त होते. सामाजिक परीवर्तन व समाजाचा विकास कसं कसा होत जातो त्याची कारणे व आवश्यकता याबाबत विद्यार्थी जाणून घेतात.
* पेपर -3-	भारतीय उद्योगाचे समाजशास्त्र-2	भारतीय समाज हा विविधतेने नटलेला समाज आहे. भारतामध्ये पाश्चात्यातीकरणामुळे विविध उदयोग उदयास आले आहे. त्यामुळे उदयोगधंदयामुळे या व्यवसायाशी निगढीत आलेला समाज कसा आहे. त्यांच्या समस्या काय? याबाबत विद्यार्थी ज्ञान प्राप्त करतात. ज्या उदयोगाशी व्यवसायाशी ज्या समुदायाचा संबंध आला तो समुदाय इतर समुदायापेक्षा भिन्न कसा होत जातो. त्यांच्या समस्या व त्यावरील उपाययोजना कशा वेगळ्या योजाव्यात याबाबत विद्यार्थी शिकतात.
* पेपर - 4 -	राजकीय समाजशास्त्र-2	भारतातील राजकीय समाजशास्त्राचे स्वरूप, अभ्यास पद्धती, राजकीय समाजशास्त्राचा विकास दृष्टिकोण याबाबत विद्यार्थी ज्ञान प्राप्त करतात. राजकीय संस्कृती व राजकीय शक्तीचे विविध सिद्धांत समजून घेतात. ज्यामुळे सामाजिक राजकीयदृष्ट्या विद्यार्थी सक्षम होण्यासाठी प्रवृत्त होतात.

Prof. Vitthal S. Atram

Assistant Professor

H.O.D., Sociology

Shree Shivaji Arts, Commerce
& Science College Rajura